

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ ԲՈՂԳԱՐԻԱՅԻ ՀԱՅԷ ՄԸ

(Աւանդութիւն)

Ամեն ծագումները կը սկսին առասպելներէն: Bucarest, հաւանօրէն հին Thyanus-ը, և աւելի ետք վալակ իշխաններու Bu-Curia Dominicalic-ը, գտաւ իւր պուէտները: Իւր ծագումը տեղի տուաւ հազար պատմութեանց, որ կը հակասեն իրարու շատ անգամ:

Այս ամենուն մէջէն ահա աւանդութիւն մը այսօր շատ քիչ ճանչցուած, և մանաւանդ ասոր համար, որքան իւր նորութեանը համար, շատ հետաքրքրական:

... Թւականին—աւանդութիւնը չ'ըսեր ճշդիւ որ թըւականին—Վարնա կար հայ վաճառական մը այնքան հարուստ, որ կրցած ըլլար, եթէ մտահաճոյքը իրեն եկած ըլլար, դնել և կանխիկ վճարել Կոստանդինի քաղաքը, կամ արծաթով, կամ ոսկիով, կամ նոյն իսկ աղամանդով: Այս նոր կրեստը, իւր հարստութենէն զատ, կ'ունենար մի աղջիկ արտակարգ գեղեցկութեամբ մը: Գիւզլա, այս էր իւր անունը, հազիւ տասնուվեց տարեկան, ստացած էր Արեւելեան Մարգարիտ մականունը: Մարդ իզուր պտրած ըլլար Ասիան գտնելու համար կին մը, որ կարենար բաղդատուիլ անոր հետ:

Վաճառականը շատ դժուարութիւն ունէր պահպանելու իւր հարստութիւնները կայսրութեան մեծերու անյադութեանը դէմ. բայց այս ոչինչ էր բաղդատմամբ այն անձկութեանը զոր իրեն կը պատճառէր իւր աղջիկը: Այս ուրիշ գանձին պահպանութիւնը կը ծծէր իւր կեանքը: Արդէն շատ անգամներ, հա-

կառակ իւր ըրած ջանքերուն զայն ազատելու համար ամեն նայուածքներէն, Գիւղլա՛ի գեղեցկութիւնը, հեռուները գովուած իւր համբաւովը, Վարնա քաչած էր բազմաթիւ հետամուտներ իւր ձեռքին. անոնցմէ ոչ մին կը յաջողէր երբեք հրապուրելու իւր հայրը: Բարի մարդը զժուարացած էր: Նա կ'ուզէր փեսայ մը, որ առնէր աղջիկը իրեն համար, և ոչ անոր հրաշալի գեղեցկութեանը համար, և անոր ալ աւելի հրաշալի հարստութեանը համար: Բայց ինչպիսի կարողութիւն երևակայելու թէ տարփածոնները քաջուած չ'ըլլան այս երկու զօրաւոր շարժառիթներէն, վերջինը մանաւանդ:

Գիւղլա ինքն յանձն առաւ ոչնչացնելու այս զժուարութիւնը: Որովհետեւ նա վառվռուն էր, կրակոտ, նոյն իսկ սիրաւիտ, ամբողջ կեանքին մէջ կոյս և տանջուող մնալու հեռանկարը, ինչպէս իրեն կը խոստանային իւր հօր պահանջումները, շատ քիչ կը խնդար իրեն: Երիտասարդ աղջիկ մը միշտ կը նախընտրէ, միմիայն հետաքրքրութեամբ մը, ամուսնութիւնը ամուրիութենէն: Գիւղլա քիչ մը վերցուց իւր կուսական քողը, արագ աչքով մը վերէն նայեցաւ իւր տարփածոններուն մէջ, և այս նայուածքը որոշեց իւր բախտը:

Յաջորդ օրը եկան ըսել վաճառականին թէ, խաւարէն օգուտ քաղելով, իւր աղջիկը փախած էր:

Այս լուրին վրայ, երևակայեցէք բարի մարդուն կատաղութիւնը և իւր յուսահատութիւնը: Նա կատաղութեամբ փետեց իւր մօրուքը, կտոր կտոր ըրաւ իւր հագուստները: Քիչ մնաց որ չ'երթար ինքնզինք նետելու իւր ջրհորին մէջ: Բարեբախտաբար, իւր մօքին մէջ տակաւին մնացած էր բաւական յայտնատեսութիւն տեսնելու համար թէ պիտի կատարէր յիմարութիւն մը. ուրիշ օրուան մը ձգեց իւր ծրագիրը և այլևս մտածեց միմիայն գտնելու իւր անխոհեմ սոխակը:

Յաջեթ (այսպէս կ'անուանուէր իւր միլրտութեան անունով) կորովամիտ էր: Բաջ խորհրդածելէ ետք, ըսաւ ինքն իրեն.

«Աղջիկ մը կրնայ ձգել հայրական տանիքը, այս բանը տեսնուած է, բայց հաղադէպ է որ նա մինակուել կատարէ այս ամօթալի գործը: Նա կ'ըլլայ սովորաբար գրգռուէ կամ գէթ հլու գործիք այս բանին: Ուրեմն Գիւղլա յանկարծ անկնեցաւ տարփածուի մը հետ. բայց ճիշդը Միթէ ևս չը համբեցի՞ր զանոնք մինչև հարիւր ամենը իրարմէ աւելի փութակամ»:

Յետոյ գաղափար մը յանկարծ գալով իրեն.

«Հինգ բաշաներ, մտածեց նա, խանդաղատանքով մը կը նայէին անոր. անոնցմէ մին արդեօք յափշտակել տուած պիտի

ըլլար զայն նետելու համար իւր հարեմին խորը իմ աղջիկս
ըլլայ զերի մը, ըլլայ ցած օամանցիի մը սիրունին»:

Վշտէն՝ խեղճ վաճառականը դարձեալ փետեց իւր մօրուքը
և թերևս այս անգամ ձգած չ'ըլլար մէկ հատ մազ, եթէ չ'ըլլար
քուռակի մը ընդմիջումը: Կեցի՛ր անունով այս քուռակը սերած
էր Զարա արաբական զամբիկէն զոր մասնաւորապէս կը պահէր
հայը: Անոր վրնջիւններէն հրաւիրուած՝ Յարեմ վագեց իւր ա-
խոռը և խակոյն հասկցաւ Կեցի՛ր'ի տրտունջները, իւր մայրը
անյայտացած էր: Գիւղլա զամբիկ հեծած էր աւելի շուտ կծիկը
դնելու համար: Բայց դէպի որ կողմը ուղղած էր իւր քայլերը:
«Երթանք, ըսաւ ինքնիրեն բարի մարդը, վաղէնք միշտ ա-
նոր ետեւէն. ետքը մենք պիտի տեսնենք»:

Ասոր վրայ կը կանչէ իւր պաշտօնեաներուն պետը, որպէս-
դի անոր վտանի տան զեկը իւր բացակայութեանը ժամանակ
և անոր ընէ իւր պատուէրները: Աւա՛ղ, դժբախտութիւն մը եր-
բէք չը վար առանց ուրիշ դժբախտութեան մը. հրապուրուած
անշուշտ այն օրինակէն, պաշտօնեան հաւասարապէս կծիկը դը-
րած էր:

Այս պատճառով և ոչ մէկ տարակոյս թէ Գիւղլա, Իբրահիմ
և Զարա դացած են միևնոյն կողմէն, մին տանելով միւս երկու-
քը: Ո՛վ պիտի յուսար երբէք այս բանը: Թափառիլ քսանհինգ
տարեկան երիտասարդի մը հետ, անշուշտ բարեկազմ, ճարպիկ,
մտացի, բայց աղքատ Յորի պէս:

Յարեմ չէր գիտեր թէ մարդկային միտքը, և մասնաւոր
երիտասարդ աղջիկներուն միտքը լեցուն կ'ըլլայ այլանդակու-
թեամբ, երբոր թեթև սիրոյ վրայ է խնդիրը:

Իբրահիմ'ի մատնութիւնը ոչ միայն զինքը չը հրաժարե-
ցուց իւր առաջին որոշումէն, այլ և սաստկապէս զօրացուց
զինք անպատճառ իրագործելու զայն: Երգում ըրաւ Հայկ'ի
վրայ երթալ փնտրելու յանցաւորները, ասոր համար պարտք
համարեց վատնելու իւր ամբողջ հարստութիւնը, և անցունե-
լու իւր օրերուն մնացեալը ամեն կողմի եթէ երբէք յաջողի
գտնելու զանոնք, իւր վրէժխնդրութիւնը պիտի ըլլայ այնչափ
սոսկալի որքան անողոր:

Այս որոշումը ընելով՝ կը կարգադրէ իւր գործերը, ազատ
կը ձգէ իւր քուռակը. յետոյ՝ համոզուած իւր բնազդումէն, իւր
խելքէն, և չը կասկածելով թէ քուռակը չը պիտի գտնէր իւր մօր
հետքերը, գաղտնի կը դիտէ զայն ուշադիր աչքով մը:

Դէպքը լիովին պատասխանեց իւր ակնկալութեան:

Հազիւ դուրս ելած ախոռէն՝ Կեցի՛ր իւր վրայ ըրաւ ութը
կամ տասը ոստումներ, անշուշտ ապահով ըլլալու համար թէ

քաջ ազատ էր. աջ և ձախ կից զարկաւ, կեցաւ իբրեւ մտիկ ընելու համար. սկսաւ վրնջել, բացաւ իւր քթափողերը, ամբա- կով քերեց հողը. ասոնցմէ վերջ՝ և այն վայրկենին, ուր ամենե-ւին չէր սպասուեր, բոցալի աչքերով, ականջները պառկած պա-րանոցին վրայ, ոստոսանելով մեկնեցաւ եղնորթի մը պէս:

Յարեթ, որ կը հեծնէր ընտիր ձի մը, նախատեսած էր պարադան: Քուռակը կը գլմէր դէպի հիւսիս, որուն միացած նա դնաց իսկոյն: Անոնք այսպէս ճամբորդեցին հինգ մեծ օրեր, քուռակը կենալով միմիայն ջուր խմելու կամ ճարակելու քանի մը պատառ կախուղ խոտ, Հայը միմիայն ձգելու նոյնպէս իւր հեծնելին ճարակելու համար և ինք անձամբ քննելու իւր ու-տեստը:

Բայց կերիւ իւր վրայ առած էր շատ դժուար, աւաղ, շատ յոգնեցուցիչ բան մը. իւր ոյժերը կը սպառէին, և ասով իւր եռան-դը՝ Տակաւին շատ տկար կաթէն կտրուելու համար, իրօր կո-չում կ'ընէր իւր մօր: Ո՞վ կրնար գիտնալ, ընդունելով որ ըլլար անոր հետքերուն վրայ, թէ տակաւին որքան հեռու գտնուիլ կը պարտաւորէր մայրը: Հնազանդելով իւր հեծեալներուն, արդեօք չէր փախչեր միշտ: Արդէն խեղճ կերիւ՝ յամբարցնելով իւր անդուսպ ընթացքը՝ այլևս կ'առաջանար միմիայն պղտիկ քայ-լերով, քսելով իւր երկար սև պոչը աւաղին վրայ, և ձգելով որ թուլութեամբ կախուի իւր բաշը:

Վեցերորդ օրուան վերջերը՝ կը վերցնէ գլուխը, օգ կը ծծէ երկար չունջով և մէկ ոստումով կ'անցնի հեղեղի մը միւս կո-ղը, ուր ազատօրէն կը ճարակեն հինգ կամ վեց զամբիկներ:

Նա կարծած էր ճանչել իւր մայրը:

Խարուած իւր յոյսին մէջ նա ետ կը դառնար յամբարը, երբոր զամբիկներէն մին՝ անչուշտ դուշակելով անոր անձկու-թիւնը և շատ զթալով անոր վրայ՝ դէպի անոր վազեց վրնջելով, կարծես թէ հրաւիրէր զայն կաթ ծծելու: Բայց անապատի հը-պարտ զաւակը տխրութեամբ դարձուց գլուխը, և շարունակեց հեռանալ:

Երկու օր ետք վաճառականը և իւր ուղեցոյցը հասան Իսթէրի զառիվեր եզերքներուն վրայ: Երեկոյ էր: Քուռակը երկնցուց իւր շնորհալի պարանոցը դէպի գետը, ներս քաշեց օդը, հրաժառ քթափողերը պտտցուց հողին վրայ և պառկեցաւ: Ինչպէս որ նա ոչ խմած, ոչ կերած էր օրուան մէջ և հազիւ թէ կրնար կենալ սրունքներուն վրայ, Գիւղլաի հայրը վախե-ցաւ: Միթէ վշտառիթ չը պիտի ըլլար որ իրեն պակսեցաւ այն միակ օգնականը, որուն վրայ նա կրցաւ վստահիլ, և այս թե-րես այն ատեն, ուր կը հասցնէր զայն իւր նպատակին:

Մտածելով որ գիշերը նորէն պիտի տար կերբի՛ն իւր զօրութեան մէկ մասը, ձերունին ապաւինեցաւ քիչ մը հեռուն կազնիի մը կոճղին մէջ, որու ճիւղերուն միայն կապած էր իւր ձին, և այնտեղ մրափեցաւ անհամբերութեամբ:

Լուսադէմին ելաւ անկողնէն և, մտառանջութեամբ լի, վազեց գետեղերքը. կը դողար այնտեղ գտնելու իւր առաջնորդը մնած: Անգուլթ յուսախաբութիւն: Հեռի մեռնելէ, նենգաւոր կերբի՛ր՝ առանց տրուիելու՝ անկէ առաջ ճամբայ ելած էր...

Իւր ձերունի տէրը այս անգամ բոլորովին փետեց իւր մոլութիւնը, և մերկացուց զլիւնն այս կողմը զոր ժամանակը յարգած էր մինչև այն ատեն: Անիծեա՛լ շառաւիղ փոթորիկներու, կ'ըսէր ինքնիրեն. արդեօք ի՞նչ եղաւ: Արդեօք գնաց, ի՞նչ կամ անցաւ գետը: Առաջին պարագաներու միոյն մէջ պիտի ճանաչէի իւր ոտքին գրոշմը աւագին վրայ: Բարի մարդը փնտրեց՝ և չը գտաւ բան մը: Արդեօք պիտի համարձակէր լողալով անցնիլ իսթէր՝: Այսպէս ըլլալով՝ նա պարտաւորեցաւ քշուիլ և տարուիլ ալիքներէն, զի ենթադրել չէ որ կարողացած ըլլայ զըսպել հոսանք մը, որու մէջէն հաղիւ կ'որոշուին երկու եղերքները:

Առաջ երթալով այս տրամաբանութեամբ, բաւական հաւանական արդարեւ, վաճառականը ետ պիտի դառնար, հրաժարելով՝ ինչ-որ ալ եղած ըլլար՝ Գիւղլա՛ն, Իբրահիմ՛էն և իւր զամբիկէն: Նոյն պահուն կ'երեւայ ձկնորս մը կոնակը բնաւորուած իւր ուռկաններովը: Այս մարդը, տեսնելով ձեր օտարականի մոմտութիւնը, ուղեց գիտնալ պատճառը: Հայը, չը ձգելով որ խնդրուի իրմէ, անոր պատմեց իւր պատմութիւնը: Ձկնորսը, մեծ ուշադրութեամբ մտիկ ըրած ըլլալով զայն, խորհուրդ տուաւ անոր յարատեւելու իւր հետադատութիւնները:

«Բայց ի՞նչպէս կ'ուզէր որ անցնիմ այս մեծ գետը, հարցուց Յարեթ, և ո՞վ ասկէ վերջ պիտի ըլլայ ինձ առաջնորդ: Երէք եկած չեմ այս երկրին մէջ, չեմ ճանչիր զայն:

— Միմիայն այս բանը կը կասեցնէ ձեզ, պատասխանեց ձկնորսը. եկէք ինձ հետ, ունիմ այստեղ մօտիկ նաւակ մը և թիւր, կը խոտտանամ ձեզ փոխադրելու միւս եղերքը և ձեզ ծառայելու իբրեւ լրտեսող զինուոր»:

Եւ իսկոյն եղաւ ինչ որ ըսուեցաւ:

Նաւարկութիւնը կատարուած ըլլալով, երկու ուղեւորները ճամբայ ելան: Անոնց անցած երկիրը հիւսնալի էր ամեն տեսակէտով, հողը հազադէպ պարարտութեամբ մը, օդը հեշտալի մաքրութեամբ մը: և սակայն, տարօրինակ բան, երկիրը կ'երեւար հազիւ բնակուած: Ի՞նչ բանի հետ, ուրեմն, կապ ունէր այս առանձնութիւնը:

Հասած ըլլալով գետի մը եզերքը, որուն գրաւիչ բոլորտիքը նախ և առաջ իրեն քաշած էր անոր նայուածքները, Յարեթ ուղեց զխոնավ թէ ինչպէս կ'անուանէին զայն:

«Դըմբովիցա *», պատասխանեց ձկնորսը:

— Լաւ ուրեմն, վերսկսաւ բարի մարդը, այս տեղը ինձ հաճոյ է. անցունենք այստեղ գիշերը, վաղը աւելի կայտառ պիտի շարունակենք մեր ճամբան: Եւ տեսէք, հաստատապէս, հոն վարը աչքիս կը հանդիպի այս սաղարթին մէջ հիւղակ մը, որ պիտի կրնայ մեզ ծառայել իբրեւ ապաստանարան, եթէ անոր բնակիչները չեն խիստ հիւրամիտ:

Այս ըսելով, նա կը քաշէր իւր ուղեկիցը: Յանկարծ, և գական ձայն մը կը սրէ իւր ականջը: Կարծես թէ երկու ձիերու փախստեան ոտնաձայնն էր: Հայը կը դառնայ... Ո՛ր բարեբախտութիւն. իւր զամբիկը, ետեւ ունենալով քուռակը, ոստոստելով կը վազէ դէպի իւր կողմը: Ջարա, գեղեցիկ անասունը, հեռուէն ճանչցաւ զայն: Անոր կը վկայէ իւր ուրախութիւնը, պըզտիկ և քաղցր վրնջիւններով, զայն գտնելուն համար: Գալով Կերիբի՛ն, կը յայտնէ իւր երջանկութիւնը միմիայն անյազօրէն յարելով իւր մօր առատաբուղի ծիծերուն:

Վաճառականը, առանց ժամանակ կորսնցնելու, կը խնդրէ իւր նոր ուղեցոյցին որ երթայ հիւղակ և, ինչ որ ալ պատահի, խնդրէ այնտեղ իջնան մը: Իսկ ինքը, օգտուելով օրուան մէկ նշոյլէն, կ'ուզէ իւր զամբիկին օգնութեամբ աչքէ անցունել դաշտը, չը կասկածելով թէ չը պիտի յաջողի գտնելու Գիւղլա՛ի և իւր առևանգողի ապաստանարանը:

Բայց երկինքը որոշած էր հատցնելու անոր համբերութիւնը. բարի մարդը չը գտաւ բան մը: Թերեւս երկու սիրահարները ազատ ձգած էին՝ կամ ևս կորսնցուցած իրենց հեծնելին, և շարունակած փախչելու այն կարծիքով թէ բաւական հեռացած չ'ըլլային իրենց երկրէն, որպէսզի զերծ մնային ամեն հալածանքներէ: Թերեւս... (բայց այս բանը քիչ հաւանական էր) Ջարա, անոնց հետ համաձայն, մտադրած էր մոլորել զայն:

Ինչպէս որ ալ ըլլայ, գիշերը հասած էր. և Յարեթ, վախենալով որ այլևս չը գտնէ հիւղակը, ուր պիտի սպասէր զայն ձկնորսը, կը մօտենար գետին այն յոյսով թէ ընթացքը պիտի կրնար վարել զայն:

«Աւաղ, կը մոմուար նա քալելով, ի՞նչ ընելը»:

Նա ընդմիջուեցաւ երկու անձերու ձայնէն, որոնցմէ ևս

*) Այն գետը, որուն երկու եզերքներու վրայ հիմնուած է Ռումանիոյ մայրաքաղաքը:

բաժնուած կ'ըլլար խիտ ցանկով մը: Թէն երկուքն ալ երիտա-
սարգ՝ այս անձերը կը խօսակցէին ցած ձայնով, անշուշտ խո-
հեմաբար: Վաճառակահը շատ մօտ էր անոնց, բայց չը լսելու
չափ անոնց խօսած ամեն գաղտնիքը:

«Բայց այս մարդը, կ'ըսէր մին, ձկնորս ըլլալուն վրայ
քաջ վստահ ես:

— Այնպէս պիտի կարծէի, պատասխանեց միւսը, եթէ
չ'ըլլար իւր տարազը՝ որ բոլգարի մը և ոչ վալակի մը տա-
րազ է:

— Եւ անոր թոյլ տուի՞ր որ անցունէ գիշերը բնակարանին
մէջ:

— Միթէ կրնայի զայն մերժել անոր:

— Եթէ նա ըլլար հօրդ մի լրտեսը:

— Կը դողացնեն զիս:

— Առանձին է:

— Ունի բարեկամ մը:

— Եւ այս բարեկամը ուր է:

— Ձեմ գիտեր: Վախենալով յանկարծակիէ մը, դէպի քեզ
վազեցի, որպէս զի կանխաւ իմացնեմ քեզ:

— Գտնուած ենք:

— Կը կարծես:

— Վստահ եմ:

— Այն ատեն պէտք է փախչել:

— Ո՞ւր է Զարա:

— Աչքիս առջևէն կորսնցուցի զայն:

— Լաւ, անոր անիծեալ քուռակը մեզ ծախած պիտի ըլլայ.
մեկնենք:

— Ոտքով, գիշեր ժամանակ:

— Վաղը, թերեւ, ժամանակ չը պիտի ըլլար այլևս:

— Մեկնենք ուրեմն, պատասխանեց, հառաչելով իւր ամե-
նաքաղցր ձայնովը:

— Վայրկեան մը, կը պոռայ իւր կարգին ծերունի հայը,
ցանկի միւս կողմը խոյանալով՝ ձեռքը լայն թուր մը բռնած:

Իբրահիմ և Գիւզլա ինկան երկուքն ալ ծունկի վրայ՝
Գիւզլա հայցելով իւր հօր ներումը, Իբրահիմ գլխիկոր և անայ-
լայլ սպասելով իւր բախտը: Յարեթ, շատ բարեբախտ իւր աղջի-
կը գտնելուն համար, ինքզինք զգաց յուզուած: Նա ձգեց որ
իւր զէնքը սահի ոտքին տակ, և սեղմեց երկու յանցաւորները
իւր սրտին վրայ:

Այնքան յանկարծադէպ այս գումարումէն ութը օր վերջ՝
ձկնորսը, որ ընդունած էր իւր աշխատութեան համար մեծ վար-

ձատրութիւն մը, ուղեց վերադառնալ դէպի իւր նաւակը և ուսկանները:

«Մտիկ ըրէ, անոր ըսաւ ծերունի վաճառականը. այս երկիրը ինձ հաճոյ է, զոր արդէն դիտել տուի քեզ. այս հովիտը սիրուն է, և այս գետը յորդառատ. մնացի՛ր հոս: Ես հարուստ եմ, պիտի հիմնեմ դաղթականութիւն մը, դու պիտի օգնես ինձ: Իբրահիմ և դու պիտի ըլլաք շինութեան գլուխը: Կը համաձայնիս:

— Կը համաձայնիմ, պատասխանեց ձկնորսը:

Եւ յաջորդ օրն իսկ ձեռք առին այս գործը:

Գործը ընթացաւ արագօրէն: Շինուածանիւթերը և բազուկները կարծես թէ հրաւիրուած էին նոր Ամփիոնի մը քնարէն: Գիւղա՛ի հայրը չէր խնայեր ոսկին: Բընիկները, ճամբորդները, մարդեր, կիներ, տղաքներ, ծերեր, կը վազէին յօժարափոյթ: Քիչ ժամանակէն դաղթականութիւնը ինքզինք գտաւ հաստատուած, իր գոյութեանը համար պէտք եղած ամեն բաներով մատակարարուած և մանաւանդ առատօրէն բնակուած, առանց պէտք եղած ըլլալու ասոր համար դիմելու Հոռոմուլոսի հնարքին:

Այլեւ կը մնար միայն անոր տալ անուն մը: Ծերունի հայը փափագ յայտնած էր որ նա կոչուէր *Իբրահիմգիւղա*: Այս իղձը ընդունուեցաւ հաճութեան ձայնով: Բայց նա չը պահեց զայն երկար ատեն: Գաղթականութիւնը, նախ և առաջ պարզ գիւղ, իսկոյն առած էր մեծ քաղաքի մը զարգացումները: Հիմնադիրը մեռած էր. տղաքները՝ նոյնպէս: Անոր յիշատակը պատելու փափագով բնակիչները անոր անունը *) տուին քաղաքին, որ, այս ատենէն սկսեալ, կոչուեցաւ՝ Boukor—Aské, և աղաւաղուելով՝ Boukoureskié, Boukarest, Bucarest.

1698-ին, այսինքն մօտ 500 տարի վերջ Bucarest-ին հաստատութենէն, Կոստանդին Բեսարաբօ վոյվոդան եկած ըլլալով զայն այցելելու, գտաւ այնպէս հաճոյ իրեն՝ Յաբեթի՛ն պէս՝ որ ձգեց իւր ազնականներովը մէկտեղ գեղեցիկ

*) Ներկայ թարգմանութեան շարունակութեանը մէջ, ուր կը պատմուի Ռուջուկցի Մանուկ Պէյ Միքայելանի կեանքը, արդէն առանձնապէս տը պագրուած Վիեննայի Միսիթարեան տպարանը, ի միջի այլոց ըսուած է. «Իւր (Միքայելանի) հարստութիւնը կը համեմատէին Բուկօրի հարստութեանը հետ, իւր հայրենակիցը»:

Տըրգովից քաղաքը, ընդունելու համար զայն իւր կառավարութեան մնայուն աթոռը: Այն ատենէն ի վեր կը չըջի ժողովրդին մէջ այս անուանի առածը. Դըմբովիցա, անո՛ւշ ջուր, ով որ կը խմէ քեզ, չը հեռանար այլեւս:

Թարգ. Ա.ԿԱՐԻ